№ 60. 8 wieraśnia 1916 h. Cena 5 fen.

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WILENSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena z pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy—1 m. 20 f., na 1 mies.—40 f.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena abwieštak: na 4-aj staranie za radok drobnym literami—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za linijku drobn. drukam.

U kożnym numery „HOMANA“ budzie drukawacca **spis wajenna-pałonnych** z naszych wakolic.

TELEHRAMY.

U aposzni moment.

7 wieraśnia.

Zachodni front:

Bitwa pry Sommie tryważe dalej — na ŭsiej linij. Z asabliwaj zajadłaściu anhliczanie znoŭ i znoŭ daremna atakujuć pry Żenszi.

Francuzy iznoŭ wiali szturm na ŭsim swaim fronci na pałudni ad Sommy. U paŭnocznaj czaści jon uwieś złomlen pierad naszymi linijami.

Na adrezku Berni-Denikur, naabapcł Szoln, paczatkowyje udaczy francuzoŭ zniszczeny szybkaj kontratakaj. Atakawaŭszyje ŭwarwalisia ŭ Wermandowilje.

Na ŭschodzi ad Maasu nowyje francuskije ataki na fronci Tiomon — Horny les adbity.

Uschodni front:

Front Leopolda Bawarskaho: Biez nijakich prypadkoŭ.

Front erc-hercoga Karola: Rasiejskije ataki pry Berežanach niczoha nie dajszli.

Miž Załatoj Lipaj i Dniestrom paśla ŭczorasznich bitw zaniaty czarodnyje pazycii, kudy ŭ dzień uziat nazad arjergard.

U Karpatach, pry Zialonaj, pry Babie Ludowaj i Dorna-Warci adbity rasiejska-rumynskije ataki.

Bałkanski front:

Pabiednyje niamieckije i boŭharskije siły zdabyli szturmam silna umacowany Tutrukan. Ich dabyczu stanowić bolsz 20.000 pałonnych, u tym czyśle 2 hienerały i bolsz za 400 aficeroŭ, i bolsz 100 harmat.

Krywawyje straty u rumynoŭ — ciažkije.

Ataki wialikich rasiejskich sił na Dobrycz adbity.

Ludendorff.

SAŁONIKI. **Wojsko trejciaho hreckaho korpusa paddałosia.** Wysadziŭszajesia ŭ Sałonikach italjanskaje wojsko pryłuczycca na zacŭodzi ad serbskich wojsk.

AFINY. (Reuter). **Hrecija zusim pakaryłasia sajuznikam.** Anhliczanie i francuzy haspadarać u Afinach i starajucas zusim znisztožyć nieprychilnyje dla sajuznikou upływy. Czutki ab chwarobi karala—hetkije roznarodnyje, szto ab jaho chwarobi nielha mieć jasnaho predstaŭleńnia.

Z apcsznich dzicn:

5 wieraśnia.

Zachodni front:

Wialikaja bitwa na Sommmie tryważe dalej. Naszaje wojsko miž le-Fore i Sommaj wiadzie haraczuju bitwu. Na pałudni ad reki na fronci 20 kilometroŭ doŭhim miž Barle i Szili jano adbiwaje nastupajuczych worahoŭ. Wiosku Szili my utracili. Na prawo ad Maasu adbity nowyje ataki proc naszych linij na ŭschodzi ad Flery i ŭ jary Suwil.

Uschodni front:

Front erc-hercoga Karola: U wostrych bitwach niamieckije bataljony adbili worahoŭ, katoryje wiali kontrataki ŭ wakolicach Berežan. Złuczenyje armii za aposznije dni ŭziali ŭ pałon 2 aficeroŭ i 259 sałdatoŭ. U Karpatach, pry Žabjej i Szypoci, iduć bitwy. Wialikije siły rasiejcoŭ krywawa adbity pry Fundul-Moldowi.

Bałkanski front:

Niamieckaje i boŭharskaje wojsko zdabyło szturmam pieradmastowyje forty Tutrakan. Miesto Dobrycz—u rukach boŭharoŭ. Boŭharskaja kawaleryja razahnała rumynskije patruli.

Niamieckije marskije latuny abkidali bombami Konstancu i rasiejskije wajennyje parachody. Naszy latuczyje karabli abkidali bombami Bukareszt i Ploeszti.

Ludendorff.

6 wieraśnia.

Zachodni front:

Bitwa na abapcł Sommy tryważe z niazmienszenaj zajadłaściu. Atakujuć nas 28 anhlicka-francuskich dywizij. Na poŭnaczy ad Sommy ich nowyje ataki krywawa adbity. Tolki na niewialikich adrezkach worahi pasunulisia ŭpiarod. Wioska Klery—ŭ ich rukach. Na pałudni ad Sommy u pieresoŭwaŭszajsia ŭzad i ŭpiarod pieszaj bitwie my udzieržali swaje pazycii proci francuzoŭ na fronci Barle-Szili. Tolki tam, dzie pieredawyje akopy zusim zraŭnawany z ziamloj, my ich pakinuli. Dalejszyje ataki zusim adbity s samymi ciažkimi stratami u worahoŭ. Asabliwa adznaczylisia meklemburskije, holsztynskije i saksonskije pałki. U dwuchdniowaj bitwie na pałudni ad Sommy da wieczera ŭziaty ŭ pałon 31 aficer i 1437 sałdatoŭ z dziesiaci roznych francuskich dywizij i zdabyty 23 kulemiotv.

U bitwach na pawietry i zaszczytnym ahniom zbity 3 aeropłany worahoŭ.

Uschodni front:

Front hienerała-feldmarszałka Leopolda Bawarskaho: Na poŭnaczy ad czyhunki Złoczow—Tarnopol rasiejskije szturmy adbity naszym ahniom.

Front erc-hercoga Karola: Miž Załatoj Lipaj i Dniestram rasiejcy iznoŭ paczali szturmawać. Paśla spiersza daremnych szturmoŭ jany ŭreszci adcisnuli centr frontu. U Karpatach worahi ŭ pamianutych bitwach dajszli niekatoraj udaczy dry Zabjej i Szypot.

Bałkanski front:

My zdabyli szturmam 7 fortoŭ Tutrakanu, ŭ tym czyśle pancyrnyje batarei. Na poŭnaczy ad Dodrycza naszy adważnyje boŭharskije tawaryszy adkinuli wialikije rumynska-rasiejskije siły.

Ludendorff.

S pawietra, suszy i mora.

BERLIN. (W.T.B.). 4 wieraśnia niamieckije marskije latuny razam z boŭharskimi armiejskimi i marskimi siłami absypali udaczna bombami rumynskije batarei i pazycii piachoty ŭ Dobrudžy i miesto Konstancu.

Rasiejski nalot.

BERLIN (W.T.B.). Uczora paabiedzi niekolki rasiejskich latunoŭ atakawali Angierzee, ŭ Kurlandii. Naszy zaszczytnyje eskadry prymusili spuścicca bipłan worahoŭ. Ludzi ŭziaty ŭ pałon.

Adhałoski naznaczeńnia Hindenburga.

PIECIARBURH. S pryczyny naznaczeńnia Hindenburga „Biržewyje Wied.“ piszuć:

„Hłaŭnym teatram wajny budzie iznoŭ Rasieja, bo Hindenburg staronnik razwiazańnia wajny na Uschodzi, i budzie staracca tut dajści kanca wajny.

Niszczeńnie fłotoŭ worahoŭ.

BERLIN. Pawodłuh padrachunku za miesiac czerwień pahibło 60 tarhowych parachodoŭ ahulnaj jomkaściu 103.075 tonn.

Czuma ŭ Anhlii.

LONDON. U haradoch Brystoli i Hullu było niekolki prypadkoŭ czumy.

Aŭstryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. (W.T.B.). 4/IX. Uschodni front:

Rumynski front: Styczki patruloŭ i artyleryjski ahoń—biez pieramien.

Kaniec telehram na 3 stranicy.

Padpiska na «Homan» z dastaukaj da chaty u Wilni Inie prynimajecca.

Wilnia, 8-IX-1916.

Wystupleńnie Rumynii bolsz surjoznaho znaku na abulnym wajennym pałažeńni nie pałažyło. Pry tym czyśle wojsk, jakije abiedźwie wajujuczyje starony wystawili adna proci druhoj, pryłuczeńnie hasudarstwa trejciaho radu nia može adbicca na kancy wajny. Pałažeńnie sajuza siarednia europejskich dzieržaŭ z Boŭharyjej i Tureczczynaj nie źmianiłosia i dalej astajecca mocnym. Jość dawoli pryczyn hladzieć na buduczynu biez nijakaho strachu.

Na czutki, katoryje puskajuć dasužyje ludzi, nielha hladzieć bolsz surjozna, czym taho zasłažywaje naiŭnaja, dziciaczaja ich „strategija“. Bližejszyje dni pawinny pakazać usim, szto ŭsie „strachi“—heta pustyje hutarki, z jakimi nielha surjozna liczycca.

My jeszcze raz adznaczywajem, szto pałažeńnie, katoraje ciapier ułažyłosia, pazwalaje hladzeć upierod s poŭnym optymizmam.

Z aposznich dzion rasiejskaho panawańnia.

(Uspamin).

Zdajecca, było ŭsio heta tak nidaŭna, — a woś užo hod, jak u stalicznym mieści naszaho Kraju czužyje, panajechaŭszyje da nas z uschodu ludzi paczali śpieszna paka wacca ŭ darohu. Užo huł strełoŭ harmatnich wyrazna dachadziŭ da naszych wuszej. Byli dni, kali szyby ŭ woknach dryželi ad biezupynnych hrymotoŭ,—i zdawałosia, szto woś-woś pacznuć lotać nad naszymi haławami niamieckije bomby. I zapraŭdy lotali — tolki nie harmatnije: badaj, nie prachodziŭ dzień biez taho, kab nad horadam nie snawali malenkije biełyje chmarki — dymki ad rwaŭszychsia u pawietry szrapneloŭ, katorymi rasiejskaja artyleryja abstreliwała niamieckich haściej — latunoŭ. Raz nierazarwaŭszajasia branata upała na strechu składu maszyn sielskaj-haspadarskaho syndykatu, s straszennym hrukatam uzarwałasia, raniła chłopczyka i paru kaniej, papsawała kolki maszyn. A niamieckije latuny spakojna wiertalisia damoŭ, kinuŭszy dzie la waggału ci na czyhunku adnu-dźwie bomby...

Nawat „optymisty“ stracili nadzieju, kab Wilnia astałasia ŭ rasiejskich rukach. Usie czynoŭniki, ŭsie, kaho nieszta źwiazywało z Rasiejej, śpieszalisia czym barždžej pakinuć miesto. Adzin za adnym wyježdžali kazionnyje urady. Paczali budawać dreŭlanyje »szybienicy« nad pamiatnikami Murawjowa i Kaciaryny II, kab źniać s padstawy i wywiaści ŭ Rasieju. Narod hladzieŭ na ŭsie hetyje pryhataŭleńnia, hladzieŭ, jak hinuli symwoły doŭhaletniaj niawoli, i niejkaja panuraja radaść widać była ŭ waczach ludziej, choć nichto nia wiedaŭ, jak adbudziecca »źmiena hranicy«, choć strach źnimaŭ za zaŭtraszni dzień...

U tym czasi, jak szyrokaj chwalaj płyli z naszaho miesta i kraju uciekaczy na Uschod, tut, u sercy jaho, astaŭszyjesia na błahuju ci dobruju dolu ŭžo spasobilisia da surjoznaj, ciažkaj raboty, katoraja atkrywałasia z adchodam rasiejskich wojsk. U hety moment pierełomu lepszyje siły ŭsich nacyonalnaściej, razumiejuczy ważnyje zadaczy pierežywanaho czasu, paczali źbiracca i ŭhawarywacca pamiž saboj, szto rabić paśla prychodu niemcoŭ.

Užo bolsz jak paŭhodu miejscowyje demokratycznyje elementy — biełaruskije, litoŭskije, polskije, žydoŭskije, hłaŭnym czynam s-pamiž rabotnickich, ramieśnickich i, czaściu, intelihienckich kruhoŭ, ładzili kadry buduczaj hramadzianskaj staroży. Za takije kadry służyła wolna-pažarnickaja drużyna, s katoraj paśla paŭstali tak-zwanyje *„latuczyje atrady“*. Maładzioż, u katoraj žyŭ bolsz wajaŭniczy duch, achwotnie zapisywałasia tudy, adbywała musztru i t. p. l luba było hladzieć, jak ludzi roznych nacij, haworaczy roznymi mowami, zhodna, ŭsie razam spasobilisia da taho, kab u krytyczny moment baranić žyćcio i mieńnie žycharoŭ miesta — mo z niebaspiecznaściu dla swajho ŭłasnaho žyćcia?...

Ale pad toj czas, jak demokratycznyje elementy dawoli lohka patrapili zhawarycca miž saboj, — na „wierchach“ nia ŭsio szło tak sama hładka. Baczuczy, szto dobraja pałowa miestowych rajczych uciakła zahadzia z rodnaho miesta, nia majuczy nijakaj achwoty dzialić dolu swaich wybarszczykoŭ, hrupa ludziej — predstaŭnikoŭ ŭsich krajowych nacyonalnaściej — wystupiła s prajektam, kab miestowyje kamisii i samaja rada byli dapoŭnieny nowymi ludźmi, — wybrancami roznych nacij i hramadzkich hrup, katoryje, dziakujuczy rasiejskim zakonam, byli pazbaŭleny prawa hołasu na wybarach miestowych rajczych. U radzi byli tolki palaki — i to tolki kamianiczniki: žydam zakon zusim nie dawaŭ prawa wybaru, a biełarusoŭ i litwinoŭ pamiž kamianicznikami akazałosia lisznie mała, kab zdabyć sabie miejsco ŭ radzie. Woś, inicyatary abnaŭleńnia rady i zwiarnulisia da „ajcoŭ“ miesta s swaim prajektam. Paśla doŭhich narad i sporak, prajekt hety, sznat urezany, byŭ taki pryniat radaj — ale pryniat tolki na słowach: jak wyjszli rasiejcy, rada swajho słowa niestrymała i „inorodcoŭ“ u swaju kampaniju nie puściła...

Pad toj czas paŭstała była jeszcze adna dumka: naładzić miž-nacyonalny hramadzianski kamitet. Dumka heta była prawiedziena ŭ žyćcio, dy, na wialiki žal, kamitet akazaŭsia zbudowanym na falszywych asnowach: ŭ im pieraważywała adna nacyonalnaść — palaki, i dawoli było hetym aposznim zyjści s krajowaho stanowiszcza, kab usia rabota razwaliłasia...

Ale ŭ tyje aposznije dni rasiejskaho panawańnia nichto nia dumaŭ, szto dni ŭsich hetych hramadzkich orhanizacij, ŭ katorych złuczalisia ŭsie nacii i ŭsie wiery kraju, jeszcze tak nidaŭna wajewaŭszyje pamiž saboj, paliczeny. I ŭsie s poŭnaj wieraj u karyść swajej raboty stanawilisia da jaje na pierszy pryzyŭ: pierad nami atkrywalisia szyrokije, jasnyje horyzonty nowaho žyćcia. Usie czuli ŭ druhich — bratoŭ; usie hatowy byli iści razam, nie szkadujuczy nijakich achwiar dla Kraju i narodu.

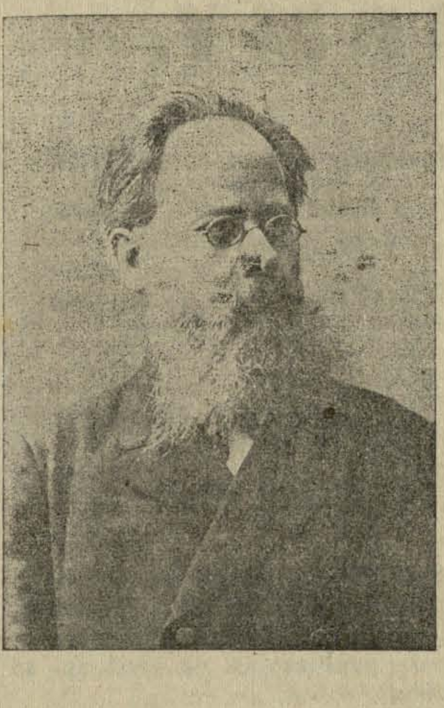
Uspaminajuczy ciapier hetyje świetłyje momenty ŭ žyćci naszaho Kraju, nia choczecca wieryć, kab siahońniaszniaja ciemra mahła wieczna trywać: chaj tolki ŭzyjdzie jasnaje sonie ko praŭdziwaj woli, i sczeznuć, pachawajucca worahi oraćtwa, roŭnaści i swabody ŭsich narodoŭ!

H. B.

† G. Landsberg-Žemkalnis.

29 žniŭnia litoŭskaja scena mieła ciažkuju utratu: zyszoŭ sa świetu wiadomy dramatyczny piśmiennik i orhanizatar litoŭskaho teatru, Gabryel Landsberg, wystupaŭszyj pad imiem „Žemkalnis“.

Žemkalnis radziŭsia 21 studnia 1852 hodu ŭ dwary Kopańszczynie, Linkoŭskaj parachwii, paniewiežskaho pawietu. Jak i u bolszaj czaści szlachockich dwaroŭ, dzie pad toj czas panawała polskaja kultura, u siamji Landsbergoŭ pieraważywaŭ polski patryotyczny duch, i ŭ hetym duchu uzrastaŭ małady Gabryel. Dajszoŭszy hadoŭ, jon wyjechaŭ u Rasieju—ŭ Maskwu, paśla žyŭ u Libawi, a ŭreszci u Krymie. U 1884 hadu jon kinuŭ kazionnuju słužbu i wiarnuŭsia ŭ rodnuju Litwu, kab pracawać dla swajej Baćkaŭszczyny. Ale paczućcio prynaležnaści da litoŭskaho narodu było ŭ jaho jeszcze wielmi słaboje. Tolki ŭ 1889 hadu, kali niejak papaŭ u jaho ruki numer wydawanaj zahranicaj litoŭskaj hazety „Varpas“, ŭ duszy jaho zrabiŭsia pierełom: Landsberg zrazumieŭ, szto jon — syn litoŭskaho narodu, szto soram jamu dahetul tak słaba znać mowu narodnuju, — i jon paczynaje szczyra pracawać nad nawukaj litoŭskaj mowy. I woś užo ŭ 1890 hadu ŭ tym že „Varpas'ie“ pajaŭlajecca pierszaja jaho litoŭskaja praca, a za joj iduć czyślenyje staćci ab litoŭskaj sprawi, ab pawinnaściach szlachty i t. d.

U 1894 hadu Ladsberg iznoŭ pierebraŭsia ŭ Maskwu. Tam jaho dom staŭsia centram žyćcia litoŭskaj kołonii. U 1900 hadu jamu pierszy raz pryszłosia paznać ciažkuju ruku rasiejskaho uradu: za „litoŭskuju propahandu“ Landsberga pasadzili ŭ wastroh na 10 tydnioŭ. Karu adbyŭ u libaŭskim wastrozi, dzie pad toj czas sidzieło za hetki samy «prastupak» kala 30 litwinoŭ. Wyjszoŭszy na wolu, Žemkalnis napisaŭ swoj pierszy dramatyczny twor «Birutė», da katoraho litoŭski kompozytor M. Piotroŭski napisaŭ paśla muzyku. 1902—1904 hady litoŭski dramaturg iznoŭ prawodzić u ssyłcy za pracu dla rodnaho kraju: jaho wysłali ŭ Smalensk. Ŭ 1907 hadu jon wiarnuŭsia iznoŭ u Litwu — u Wilniu i s taho czasu žyŭ i pracawaŭ tut da aposznich dzion žyćcia.

U Wilni Landsberg addaŭ usie swaje siły sprawie litoŭskaho teatru. Jon orhanizawaŭ litoŭskaje dramatyczna-muzykalna-pieŭczeskaje tawarystwo «Vilniaus Kanklės» i byŭ marszałkam tawarystwa. U 1906 hadu napisaŭ dramu «Blinda» — na hrunci narodnych lehiend ab hetym znamienitym na Žmudzi razbojniku. Dalej s-pad piera Žemkalnisa wyjszli kamedyi: «Pagavo», «Tarnaitė pamokė», «Jurgis Durnelis», «Garsus Advokatas», katoryje i byli staŭleny na wilenskaj litoŭskaj scenie pad kirunkam samoha aŭtora.

Nia hledziaczy na swaje 64 hady, Žemkalnis da samaj swajej śmierci nie kidaŭ pracy, jak orhanizatar i režyser litoŭskich teatroŭ i wieczaryn. Jeszcze ŭ hetym letku pad jaho kirunkam byŭ naładžen wialiki wieczar litoŭski.

Śmierć spyniła jaho rabotu, i heta utrata ŭ ciapieraszni moment, kali hetak mała rupnych raboczych ruk, tym ciažejsza, tym bolej sumnaja.

A. N.

Arbitraž.

Wiadoma, szto ekonomiczny kryzis, katory s pryczyny wajny pierežywaje nasz Kraj i stalicznaje miesto jaho — Wilnia, adbiwajecca na pałažeńni ŭsich stanoŭ, usich słajoŭ hramadzianstwa. Samo saboj jasna, szto najbolsz cierpiać ad jaho tyje, chto zaŭsiody zdabywaŭ sztodziennyj chleb pracaj ruk swaich, nia majuczy nijakich zapasoŭ, nie atkładajuczy niczoha na „czorny dzień“, — adnym słowam, rabotniki: z zakryćciem czuć szto nia ŭsich fabryk i predpryjemstw, katoryje dawali raboczym ludziam choć-jaki zarabotak, zarablać na chleb wielmi ciažka stało. Ale biadujuć nia tolki tyje, szto prywykli pracawać *fizyczna*: choć za małuju płatu, choć na ciažkich warunkach robiaczy, jany siak-tak pierabiwajucca. Zatoje ŭžo zusim nia majuć kudy prytknucca *intelihentnyje pracauniki* — asabliwa syny tych narodoŭ, katoryje pad maskalami liczylisia hramadzianami „druhoha sortu“. A razam z imi wiaduć na pławinu hałodnaje žyćcio nawat ludzi, szto praz usio žyćcio składali kapiejku da kapiejki, za źbieražonyje hroszy kupili jaki damok i spadziewalisia z dachodu z jaho zabaspieczyć sabie žyćcio da kanca dzion swaich: heta—byŭszyje drobnyje czynoŭniki i prywatnyje służaczyje, katorych hetak mnoha na akrainach miesta.

Haspadary damoŭ hladziać na swaje damy, jak na dachodny interes: jany ŭłažyli ŭ ich kapitał i choczuć mieć dobryje pracenty. Pracenty tyje ŭ Wilni, zdajecca, nikoli nie bywali nižejszyje, jak 8 — 10, dyj aprycz taho z hodu ŭ hod uzrastaŭ i samy kapitał: cena damoŭ pawialiczywałasia biezupynna. Ale pracenty hetyje wypłaczywali kwateranty, addajuczy damaŭłaśnikam znacznuju czaść taho, szto zarablali zwajej pracaj. Kali-ž ciapier raboty nie stało, kali zarabić na žyćcio nima dzie, — całaja massa kwaterantoŭ, nawat žyŭszych dahetul dawoli zamožnym žyćciom, zusim nia može płacić za haspodu ŭ czyžym domie.

Jak adnosiacca da hetaho haspadary damoŭ, dzie žywuć hetkije nieapłatnyje kwateranty? Na heta adnym słowam atkazać nielha: roznyje jość miž imi ludzi. Hetak adny, razumiejuczy, szto z hołaho niczoha ŭziać nielha, i spahadajuczy biednacie, nie wymahajuć ad kwaterantoŭ naležnych hroszy, spadziajuczysia, szto ŭ lepszych czasach wiernuć swoj doŭh. Za toje druhije nijakaj uwahi na ciažkije warunki nie zwiertajuć: jak im nie zapłoczeno ŭ swoj czas, dyk padajuć na sud i wysielajuć biedakoŭ s chaty biez miłaserdzia. A jość i takije, szto padnimajuć pytańnie ab „czornaj knizie“ nieapłatnych kwaterantoŭ: prajektujuć zapisywać hetych kwaterantoŭ u asobnuju knihu, kab paśla nichto nie zdawaŭ im haspody ŭ swaim domie...

Ale i wostry sposab razwiazać konflikt miž haspadarom i kwaterantam niczoha dajści nia može, kali aposzni nia maje czym płacić za haspodu. Iznoŭ že czasta kwaterant hatoŭ płacić hroszy, — praŭda, miensz,

jak u spakojnym czasi, a haspadar staić na tym, kab jamu addali ŭsio, jak skazano ŭ kontrakci. I da nijakaho ładu dajści nia mohuć.

Woś, z hetaho baczym, szto i dla kwateranta i dla haspadara domu szmat było by lepiej nie wajewać, nie ciahacca pa sudoch, a zhodnie razwiazać sporku. Na heta ŭ naszym horadzi i treba było-b zawiaści *arbitraž — uhodliwy sud*, katory stajaŭ by nie na czysta formalnym hrunci: winawat, dyk płaci, abo wybirajsia!—ale razhladzieŭ by ŭ kožnym prapadku i pałažeńnie kwateranta i pałažeńnie haspadara, dy abdumaŭ by, jak biez kryŭdy dla staron znajści wychad s konfliktu. Abiedźwie starony pawinny zrazumieć, szto i dla adnej i dla druhoj ciapieraszni moment wielmi ciažki; abiedźwie starony pawinny pamahać sabie ŭzajemna. I kali haspadar nia može dzieržać darmowaho kwateranta, taki uhodliwy sud moh-by dać radu, szto zrabić, jak uładzić sprawu, dzie pasialić nieapłatnaho biedaka kwateranta.

Nowa atkryty sajuz kwaterantoŭ pawinien-by dajści uhody s sajuzam damaŭłaśnikoŭ u sprawie arbitražu. Heta—sprawa, roŭna ważnaja dla abiedźwych staron, i treba spadziewaca, szto ludzi heta zrazumiejuć. *Kwaterant.*

U Wilni i wakolicach.

× **U Sajuzi Kwaterantoŭ.** Urad Sajuza ŭžo akanczacielna ustanoŭlen: za marszałka wybran d-r G. Romm, za wice-marszałka—A. Łuckiewicz, za skarbnika — d-r Wygodzki, za sekretara d-r Olszwangier i za namieśnika jaho—R. Gincburg.

Apracza kamisii dziela sprawy orhanizacii arbitražu, ab katoraj my ŭžo pisali, ładziacca jeszcze dźwie kamisii: jurydycznaj pomaczy i dla doślédu pałažeńnia kwaterantoŭ. U pierszuju urad wybraŭ s-pamiž swaich czlenoŭ W. Łastoŭskaho i R. Gincburga, u druhuju — Berlina, Olszwangiera i Szymanowicza.

Na aposznim zasiedańni uradu pastanoŭlena paruczyć prezydiumu apracawać memorjał ab kwaterauckim pytańni, katory budzie padadzien ułaściam.

× **Wilenski Sajuz Ramieśnikoŭ** pastanawiŭ naładzić Kooperatywu dla swaich czlenoŭ.

× **Biełaruski muzykalna-wokalny wieczer.** U pamieszczeńni Biełaruskaho Klubu ładzicca u skorym czasi muzykalna-wokalny wieczer dla czlenoŭ Klubu i ich haściej.

× **Abiedy dla biełaruskich dziaciej.** S pryczyny taho, szto wuczniam biełaruskaj szkoły na Antokoli było liszuie daloka chadzić kožyn dzień na abiedy ažno ŭ rabotnickuju straŭniu pry Warońniaj (b. N. Chersonskaj) wulicy, Biełaruski Kamitet naładziŭ wydaczu im abiedoŭ ŭ pamieszczeńni Antokolskaj szkoły. Hety krok maje asabliwuju wahu zatym, szto antokolskije dzieci —heta samaja biednata, i ŭ wasiennuju słatu i zimowuju ściužu im, kiepska adzietym dy jeszcze horsz abutym, chadzić u miesto było-by zusim niemahczymym.

× **Dzieci biez apieki.** U aposznich czasach zusiul czutny żałaby, szto kala wahzału, restoranoŭ, aficerskich kluboŭ i skroś, dzie jość wialikszy ruch, badziajecca mnoha padrostkoŭ, katoryje nie dajuć prajści publicy. Tut atkrywajecca szyroki prastor dla raboty ludziam, katoryje majuć na heta patrebnyje hroszy.

× **Apieka nad biednymi.** Miestowaje kuratorium pamahaje pasredna abo biezpasredna 6·000 siamiej likam kala 14.000 dusz. Ad czasu zaniaćcia Wilni niemcami dahetul razdadzieno hraszej 61·978 marak i chleba na 38 987 m.

Narodnaja straŭnia pry Kijeŭskaj wul. za žniwień miesiac razdała 33.085 abiedoŭ, ŭ tym liku 28·000—pa 7 fen.

× **Wosień idzie!** Heta pakazwaje hłaŭnym czynam adlot ptuszek u wyraj. Užo ŭ pazaproszłym tydni busły paczali swaje zloty pierad wyrajem. Czaść ich adlacieła na pałudzień. Śledam za imi adletajuć i szpaki. U miejscach, dzie pasiecca žywioła, jany zbirajucca wialikimi stajami i adletajuć usiej hramadoj u ciaplejszyje krai.

× **Kurs rubla.** Oficyalny kurs—1 m. 90 f.; u bankach za rubiel pry pradažy dajuć 1 m. 90 fen., pry kupli—1 m. 94 f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

× **Sproba samahubstwa.** 5 wieraśnia na Zawalnaj wulicy, u domie № 38 niejki Benjamin N... 50 hadou, napiusia benzolu. Jaho nieprytomnaho adwiaźli da žydouskaho szpitalu.

× **Ludzi biaz litaści.** Helena Szmitouskaja, 39 hadou, žyła užo 4 hady u swaich znajomych na Rounym poli.

Szmitouskaja była ślepaja i chworaja i pracawać užo nia mieła siły. A jak znajomyje Szmitouskaj byli wielmi biednyje i nia mieli s czaho pražyć, to jany wyniaśli chworuju Szmitouskuju i pałažyli na darozie.

Jakraz tej darohaj jechau padarožny sielanin u Wilniu i ubaczyu chworuju. Jon zlitawausia nad jej i prywioz da Wilni, dy tak sama pałažyu na Zareczuym rynku. Tut užo pazwali karetku skoraj pomaczy i adwieźli Szmitouskuju da szpitalu Sawicz.

× **Prapała biaz wieści.** 5 žniunia prapała niet wiedama dzie Maryja Lubienieuskaja, katoraja pajszła zbirać czarnicy i damou nie wiarnułasia. Usielakije wiedamaści ab jej prosiać padawać u Kryminalnuju Paliciju, Dominikanskaja 5.

ZAHAD.

Ab zbory hałoŭszczyny u miežach Upraŭleńnia Ober Ost.

(Hl. paczatak u № 59).

§ 6.

Paduszny padatak wyznaczaje pawietowy urad, pawodłuh § 11 — naczalnik Upraŭleńnia.

§ 7.

Ułoženy padatkowy spis pawinien być na dwa tydni wystaŭlen u pawietowym uradzie, i ŭ hetym czasi jaho mohuć baczyć asoby, na katorych padatak uskładajecca, abo ich upoŭnamoczenyje.

Ab paczatku wystaŭleńnia spisu pawinno być u swoj czas apawieszczeno ustanoŭlenym u tym miejscu sposabam.

§ 8.

Proci naznaczenaho padatku nijakich wystupleńnioŭ pawodłuh zakona nia može być.

§ 9.

Hałoŭszczyna pawinna być wypłaczena czatyrma czaściami napiarod: 1 studnia, 1 krasawika, 1 lipnia i 1 kastrycznika. Adnosnyje urady wyznaczajucca naczalnikam upraŭleńnia.

Paduszny padatak na 1916 hod pawinien być zapłoczen czaściami pa 3 marki 1 lipnia i 1kastrycznika.

§ 10.

Pawodłuh bolsz detalicznaj instrukcii naczalnika upraŭleńnia, pawietowy urad dla paadzinokich asob, katoryje pawinny płacić hałoŭszczynu, abo dla niekatorych kłasoŭ ich može naznaczyć wyszejszy padatak, czym pakazany ŭ § 4.

§ 11.

Naczalniki upraŭleńnia ŭ paadzinokich prypadkach mohuć naznaczyć hałoŭszczynu i pamima umoŭ, pakazanych u § 1 hetaho zahadu.

§ 12.

U prypadkach, pakazanych u §§ 10 i 11. kali hałoŭszczyna prewyszaje 500 marak, treba atrymać pazwaleńnie ad Hłaŭnakamandujuczaho na Uschodzi.

§ 13.

Naczalniki ŭpraŭleńnia dalej upoŭnamoczeny:

1. u asobnych prypadkach, dziela sprawiedliwaści, pamienszać abo źnimać naznaczeny ŭžo paduszny padatak.
2. na-ahuł, s pazwaleńnia Hłaŭnakamandujuczaho na Uschodzi u paadzinokich zdareńniach dla mież swajho upraŭleńnia, abo dla asobnych czaściej jaho pamienszać hałoŭszczynu abo zusim zwalniać ad jaje.

Naczalniki upraŭleńnia mohuć dadzienyje im u cyfry 1 wyszej pisanaho adryŭka prawy pieredawać pawietowym uradam.

(dalej budzie).

ZUSIAHO KRAJU.

„Biełaruski Szwalbach“

HARODNIA. Raboty kala krynicy z leczebnaj wadoj pasoŭwajucca szybka ŭpiarod. Staŭlajucca nowyje budoŭli, prawodziacca truby, adnym słowam, ładzicca wialikaje predpryjemstwo. „Stalowaja“ krynica lažyć na 40 metroŭ hłyboka, i wada z jaje može raŭnawacca z najlepszymi mineralnymi wodami Niamieczczyny. Jana maje ŭ sabie uhlekisłaje žalezo, katoraje u źwiazku z wuhlanym kwasam raspuściłosia ŭ wadzie. Jość hrunt dla dumki, szto ŭ hetaj wadzie—radium. Adnym słowam, Harodnia maje znamienituju leczebnuju krynicu. Jana znachodzicca u 3 metrach ad bierahu Niomana, na akrainie miesta, pad użbiarežnymi harami. Tut—buduczynia Harodni. U fantazii ŭžo baczysz pierad saboju kurhaŭzy, promenady i t. p. Pieramiena Harodni na kurort wyzwała by silny uzrost handlu i promysłoŭ i dała by wialikaje bahaćcie staramu padniomanskamu miestu.

Ad hryboŭ.

HARODNIA. Kolki dzion tamu nazad, pajeŭszy hryboŭ, usia siemja, złoženaja z 1 kabiety i 4 dziaciej, pamierła.

Szkolnyje sprawy.

BIEŁASTOK. 10 wieraśnia tut atkrywajucca žydoŭskije narodnyje szkoły z hetkaj samaj prahramaj i sposabam nawuki, jak ŭ chryścianskich szkołach.

Jak wiadoma, za rasiejskich czasaŭ u žydoŭ byli asobnyje nacyonalnyje szkoły, — chedery, dzie wuczyli dziaciej tolki žydoŭskaj mowy i relihii. Ciapier tolki u žydoŭ zawodziacca narodnyje skoły s szyrejszaj prahramaj, bolsz adpawiednaj wymoham czasu.

Uradžaj bulby.

BIEŁASTOK. Sioletni uradžaj bulby ŭ wakolich Biełastoku — bahaty. Ceny bulby za aposzni czas pamienszylisia.

Padatak — jajkami.

KOUNA. Niamiecki hradanaczalnik zahadaŭ ŭsim žycharom miestowaho okruha Koŭny, u katorych jość kury, prynasić hradanaczalniku pa 2 jajki ad kožnaj kury, jakaja niasiecca. Za jajko płacicimuć pa 10 fen. „Padatak“ prynimajecca kožnuju piatnicu pierad abiedam ad 9 da 11 hadz. na Paradnym placu.

Kraža harełki.

KOŬNA. U upraŭleńni manapolnaj pradažy harełki ukrali tawaru hetaho blizka na 1700 marak.

Kara śmierciu.

SUWAŁKI. Syn haspadara Jozas Urniewicz, s Aidoliszek, Szumskaj woł., Marjampolskaho paw., 20 hadoŭ, zasudženy suwalskim akružnym sudom 18 czerwienia h. h. za ubiŭstwo swajho baćki, Jana, i za ciažkaje hrabiežstwo na śmierć, pakaran śmierciu 1 wieraśnia.

WIESTKI Z RASIEI.

Pierestanoŭka wojsk.

PIECIARBURH. Jak kažuć u wajennych kruhach, pierehrupiroŭka rasiejskich wojsk zakonczena. Hłaŭnyje siły pajszli na Bałkany.

Miljon sałdatoŭ.

ZURICH. Filipesku zajawiŭ, szto Rumynii dziela wypaŭnieńnia namieczenaj mety patrebna armija czysłom $1^1/_2$ miljona dusz. Rasieja pawinna dać 1 miljon.

Rasiejcy proci Boŭharyi.

AFINY. „Patris“ pisze, szto rasiejcy, pierajszoŭszy pry Reni cieraz Dunaj, pa darohach Galac-Czerna woda, Galac Silistryja i Galac-Džurdžewo padychodziać boŭgarskaj hranicy.

Naznaczeńnie Mikałaja Mikałajewicza.

SZTOKHOLM. Mikałaj Mikałajewicz, pawodłuh hazetnych wiestak, budzie naznaczen hłaŭnakamandujuczym bałkanskaj armii — proci boŭharoŭ i turkoŭ. Naznaczeńnia hetaho žduć u skorym czasie.

Rasieja i Rumynija.

PIECIARBURH. „Riecz“ pisze:
Rumynskaje pastanaŭleńnie zusim nie było padyktowano luboŭju da Rasiei. Rumynija wiadzie s waju wajnu. Czutkam, szto Rasieja abiecałasia addać Rumynii czaść Bessarabii, enerhiczna piareczuć. Ab ustupcy Bukowiny tak sama nima hutarki.

„Dień“ pisze:
Jadynaj metaj rumynskich operacij pawinna być Boŭharyja.

Straty wyszejszych aficeroŭ.

ZURICH. Ad 10 czerwienia da 20 žniŭnia miž zabitymi rasiejcami, pawodłuh kijeŭskaj zentralnaj registratury, byli 23 hienerały i 38 pałkoŭnikoŭ.

Niezdawolstwo uzrastaje.

SZTOKHOLM. „Dagbladet“ drukuje hetkije apowieści adnej asoby, pryjechaŭszaj z Rasiei:

U-wa ŭsich kłasach panuje silnaje niezdawolstwo i admoha, asabliwa ŭ Maskwie, dzie czasta bywajuć krywawyje styczki.

Nidaŭna zahranicaj była puszczena czutka, bytcym Rasieja manicca skasawać karu ssyłkaj. „Dień“ pisze, szto heta dumka nia budzie prawiedziena ŭ žyćcio, bo minister sudoŭ znajszoŭ formalnyje trudnaści.

Padaroža carycy.

SZTOKHOLM. „Dień“ pisze, szto caryca jedzie ŭ Krym. Niekolki dzion tamu nazad jana była u hłaŭnaj kwatery, adtul wyjechała nazad ŭ Pieciarburh.

TELEHRAMY.

Austryjackije apawieszczeńnia.

Front erc-hercoga Karola: Rasiejcy dalej starajucca ŭ dzień i naczy złamać adpor złuczenych armij u Karpatach. Szmat dzie dajszło da zajadłych bitw. Szturmy worahoŭ adbity ahniom, sztykami i rucznymi hranatami. Niewialikije miejscowyje udacsy rasiejcoŭ pry Fundul-Moldowii i ŭ wakolicach Tatarskaho jaru kontratakami blizka zusim znisztoženy. U worahoŭ byli wialikije straty. Pry Berežanach ataki nie dali woraham nijakaj karyści.

Front Leopolda Bawarskaho: Pry Zborowie i miž Świniuchami i Szelwowym, na Wałyni, adbity wialikije massowyje ataki worahoŭ.

Paludzienna-uschodni front: Na ŭschodzi ad Włona udar italjancoŭ adbit. Worahi adyjszlisia na lewy bierah Wojuzy.

WIENA. (W.T.B.) 5/IX. **Uschodni front:**

Rumynski front: Niczoha asabliwaho.

Front erc-hercoga Karola: Rasiejskije szturmy na Karpackim fronci trywajuć dalej. Pry Fundul Moldowi jany adbity. Na wierchnim Czeremoszy, na pałudni ad Bystrycy, zajadłyje bitwy. Kala Kerezmecza worahi adbity. Pry Berežanach uziat nazad i aposzni z utraczenych nami pazaŭczora akopoŭ.

Italjanski front:

Na Tyrolskim fronci znacznaja rabota artyleryi. Ŭ zajadłych bitwach za wiarszynu Forame, katoruju my byli utracili, my ŭziali jaje nazad.

Pałudzienna-uschodni front:

Italjanskaje wojsko ŭczora ranicaj pierajszło cieraz Wojuzu. Ataki naszych rezerwoŭ i ahoń ciažkaj artyleryi adkinuli worahoŭ nazad za reku. Zbit niepryjacielski latun.

WIENA. (W.T.B.). 6/IX. **Uschodni front:**

Rumynski front: Aprycz styczek družyn razwiedczykoŭ, nijakich prypadkoŭ.

Front erc-hercoga Karola: Na naszym fronci ŭ Karpatach worahi ŭczora iznoŭ zajadła atakawali. Nia liczuczy drobnych udacz, kuplenych darahoj cenoj, usie sproby rasiejcoŭ pasunucca ŭpiarod adbity. Na ŭschodzi ad Halicza rasiejcy bilisia taksama z wialikaj zajadłaściu. Paśla niekolnich adbitych atak im udałosia, ŭreszci, adcisnuć nas nazad na hetym adrezku frontu.

Front Leopolda Bawarskaho: Na ŭschodzi ad Złoczowa szturmy worahoŭ paśla silnaj artyleryjskaj pad hatoŭki złomleny czaściu pry swaich že zaharadziach, czaściu ad naszaho ahniu. Dalej na fronci aprycz artyleryjskaho ahnia niczoha nie zdaryłosia.

Prypadki na mory.

4 wieraśnia wieczeram adna z naszych latuczych marskich eskadr udaczna abkidała bombami Weneciju. Adzin aeropłan nie wiarnuŭsia.

Kryzys u Hrecii.

AFINY (W.T.B.). Anhlicka francuskaja nota damahajecca ad hreckaho uradu prawa kantrola nad hreckaj pocztaj i telehrafam. Hrecija prystała na ŭsie žadańnia sajužnikoŭ. Anhlicka-francuski kantrol nad pocztaj i telehrafam ustanoŭlen uczora.

AFINY. Wenizelos wypuściŭ manifest, u katorym tłumaczyć śmiarotnuju niebaspiecznaść dla Hrecii ad Bołharyi.

SAŁONIKI. Dwa pałki 11 hreckaj dywizii zajawili ab swajej zhodliwaści s sajužnikami.

AFINY. Wenizelos skazaŭ publiczna pramowu, winawaciuczy nia hetulki karala, jak jaho rajczychu prastupnaj nieuwazi na interesy Hrecii. Jon predłažyŭ pasłać karalu adres, wyjaŭlajuczy wolu narodu. Wenizelos daŭ zrazumieć, szto jon skora spadziajecca zaniać miejsco ministra-prezydenta.

BERLIN. Jość czutki, szto pierehawory pasłoŭ sajužnikoŭ s Karalom iszli ab pazycy 880 miljonoŭ, terytorjalnaj kompensacii Hrecii i daczy aružža dla hreckaj armii.

SAŁONIKI. U niadzielu wieczeram byli nowyje bitwy miž wojskam i rewolucyonierami. Francuzy pamahali aposznim.

Mižnarodny rabotnicki ruch.

Pabieda rabotnikoŭ.

LONDON. (W.T.B.). Pryniaćcie zakona ab 8 hadzinnym raboczym dniu, zabaraniajuczy panižać zarabotnuju płatu za 10-hadzinny raboczy dzień, amerykanskije rabotnickije sajuzy ŭważajuć za wialikuju pabiedu rabotnikoŭ. Urady žaleznadarožnych kampanij, adnak, zajaŭlajuć, szto heta maje takoje znaczeńnie, jak konfiskacija.

Socyalistycznaja narada.

PARYŽ. Kiraŭniki francuskich socyalistoŭ pastanawili zrabić u Londoni naradu socyalistoŭ z usich sajuznych dzieržaŭ, kab abhawaryć warunki miru i sposaby niedapuszczeńnia sporak paśla wajny.

Mižnarodnaje socyalistycznaje biuro ŭ Haazie ŭdziałosia za padhatoŭku hetaj narady.

Wystupleńnie Daszynskaho.

WIENA (W.T.B.). Socyał-demokratyczny deputat Rejchstaga, Daszynski, admowiŭsia ad deputactwa. Jon byŭ wice-marszałkam polskaho klubu.

ABWIESTKI.

Spis wajenna-pałonnych z naszaj ziamli.

Tabor dla wajena-pałonnych Grafenwöhr.

Proźwiszcze i imia.	Atkul	Hubernia
Aŭgustynowicz Jazep	Dobrowicz	Wilenskaja hub
Balkowski Ihnat Antonoŭ	w. Janiszki	„
Garbina Iwan	Bojary	„
Ganiewicz Władysłaŭ	Oszmiana	„
Jaroszewicz Jazep	Indrubka	„
Jaroszewicz Iwan	Indrubka	„
Korejwo Iwan	Korewiszki	„
Łowkis Piotr	Lida	„
Rusiukiewicz Aleksiej	Doŭhaje	„
Rahojsza Aleksandar	Wialikaje	„
Raczkoŭski Marcin	Siabki	„
Sobol Adam Wincenty	w. Hrabli	„
Jarkoŭski Edward	Ankunda	„
Masewicz Andrej	Soloja (?)	„
Pujsza Jazep	Gajgoli	„
Czerniaŭski Meczysłaŭ	Oszaszyszki	„
Mamczyc Pawał	Nowosiołki	„
Szarafanowicz Aleksandar	Czejdo	„
Trubacz Mikałaj	Beresniecz	„
Cytowicz Iłaryon	Miory	„
Abramowicz Chaim	Wilnia	„
Kowienski Isserj	Soleczniki	„
Pupko Nochim	Lida	„
Atwalka Anton	Atwalka	„

Tabor dla wajenna-pałonnych Arys, III Bataljon.

Kotton Dawid-Chaimoŭ	Wilnia	
Godel Jochel-Ruwen	„	
Iwanoŭski Walerjan-Konstancin	Oszmiana	Wilenskaja hub.

Łazaret dla wajenną-pałonnych. Arys.

Kotum Dawid Chaim	Wilnia	

Tabor dla wajenna-pałonnych Boyen.

Nachaj Aleksandar	Menc	Wilenskaja hub.
Dombroŭski Wincenty	Burkilaw (?)	„
Sierhiejczyk Andrej	Radziwoniszki	„
Szczygla Jazep	Stary-Meszdurij (?)	„

Tabor dla wajenna-pałonnych Haarszen.

Budajeŭ Juljan	Krewo	Wilenskaja hub.

Tabor dla wajenna-pałonnych Kruglanken.

Jankowicz Adolf	Nidzieny	Wilenskaja hub.
Kojra Ludwih	Worsy	„
Petrusewicz Mieczysłaŭ	Iwaszoŭcy	„

Tabor dla wajenna-pałonnych Arys.

Masulis Jazep	Winia	
Piotrowicz Michał	„	
Naruszewicz Chrystofor	„	
Błażewicz Wincenty	„	
Łukaszewicz Wincenty	„	
Cimafiejeŭ Alexandar	„	
Mickiewicz Stefan	„	
Strockin Pawał	„	
Szymaniec Bronisłaŭ	„	
Możejko Wiktar	„	
Kulesz Kazimir	„	
Maksimowicz Szanisłaŭ	„	
Rubinowicz Hirsz	„	
Kazioł Piotr	„	
Karpowicz Michał	„	
Butrym Piotr	„	
Gilun Marjan	„	
Jasonak Bazyl	„	
Babczonoŭ Siamon	„	
Bohdan Wacłaŭ	„	
Nestor Stanisłaŭ	„	
Szybko Jahor	„	
Nowik Dominik	„	
Borejko Kirył	„	
Walujewicz Jazep	„	
Orłoŭ Makar	„	
Unikoŭski Siamion	„	
Snacki Władysłaŭ	„	
Naruniec Anton	„	
Borejko Zygmunt	„	
Kapłan Mozes	„	
Rymdzionak Mikałaj	„	
Hrehorowicz Aleksandar	„	
Kirsner Efroim	„	
Normann Barys	„	
Giczeŭski Piotr	„	
Sopocki Kazimir	„	
Kurec Jazep	„	
Kislicki Jan	„	
Kajris Pilip	„	
Tereszko Hryhor	„	
Pomarajeŭ Hryhor	Wilnia	
Fipowicz Adam	„	
Doroszewicz Anton	„	
Wojnosz Anton	„	
Biegański Wincenty	„	
Stankiewicz Jan	„	
Korsak Mikałaj	„	
Kaczkun Adam	„	
Zajkoŭski Ihnat	„	
Czeperuk Franc	„	
Pac Ihnat	„	
Briel Michał	„	
Swiderski Norbert	„	
Sagajtys Ihnat	„	
Masłoŭski Edmund	„	
Burbur Jan	„	
Anuszeŭski Kazimir	„	
Orłowiec Jan	„	
Kottan Andrej	„	
Minkus Anton		
Barawoj Ściepan	„	
Michlin Dominik	„	
Subotkiewicz Michał		
Michniewicz Stanisłaŭ	„	
Rudziewicz Ihnat	„	
Kowaleŭski Walerjan		
Maluszko Pawał	„	
Junnif Adolf	„	
Szeszko Anton	„	
Sienkiewicz Hryhor	„	
Narwicz Anton	„	
Szyrkow Nikifor	„	
Dubicki Jazep	„	
Marszałkowicz Franc	„	
Baŭtrel Iwan	„	
Wojnoŭski Wacłaŭ	„	
Rudkoŭski Bazyl	„	
Chojnoŭski Iwan	„	
Karabacz Ściepan	„	
Judny Ihnat	„	
Szyszka Jazep	„	
Burec Jakaŭ	„	
Mackiewicz Jazep	Pucka	Wilenskaja hub.
Biasis Jazep	Wilnia	
Bukel Marcin	„	
Bisutkowicz Iwan	„	
Hdanoŭski Waładzimir	„	
Jermołkowicz Bolesłaŭ	„	
Kałasznikoŭ Feodosij	„	
Michalewicz Arciom	„	
Malinoŭski Andrej	„	
Petrokanes Iwan	„	
Podlecki Władysłaŭ	„	
Reut Iwan	„	
Rodziewicz Kazimir	„	
Rutkoŭski Walerjan	„	
Szatkiewicz Adam	„	
Walentynoŭ Aleksiej	„	
Wałejka Wincenty	„	
Werecenko Wiktor	„	
Michałoŭski Bronisłaŭ	„	
Bitow Jazep	„	
Masewicz Piotr	„	
Czyrkoŭski Anton.	„	
Kamieniecki Girsz	„	
Kulkes Szolem	„	
Karabacz Jazep	„	
Burak Ksawery	Jakowiczy	Wilenskaj hub.
Dwarecki Andrej	Putejki	„
Fiodorowicz Marcin	Damuc	„
Gadun Ihnat	Gury	„
Jasinski Albin	Dschameschi (?)	„
Kiszkis Piotr	Woszoncy (?)	„
Kubarewicz Tamasz	Gridumi	„
Mazias Stanisłaŭ	Pomecz	„
Nawadworski Błażej	Wilnia	„
Aŭsianka Bolesłaŭ	„	„
Paczobut Iwan	Gonsewiczy	„
Pazina Iwan	Anczaroŭczy	„
Rukas Michał	Priczona	„
Rosochacki Walerjan	Wilnia	
Żuraŭski Adam	„	
Żukoŭski Iwan	„	
Sielicki Kazimir	„	
Szpak Wincenty	Gustati	Wilenskaja hub.
Selmanowicz Walerjan	Łojki	„
Stankiewicz Konstancin	Wilnia	„
Zarecki Adam	Alaszki	„
Szaparoŭski Iwan	Sudolowski	„
Uscinowicz Jazep	Powidoci	„
Werbelis Wacłaŭ	Romaszkoncy	„
Beljon Maciej	Beluny	„
Demeszko Justyn	Preskum	„
Jarmantowicz Mikałaj	Gerdowina	„
Koban Jazep	Kaminsin	„
Kożewienko Jakoŭ.	Słonim	„
Karobka Anton	Kassiczy	„
Lichmir Markel	Mazibawki	„
Martusewicz Mikałaj	Kaszewica	„
Malkiewicz Jazep	Stroniki	„
Kaściuk Piotr	Samołowo	„
Malec Andrej	Sacharyn	„
Pacinski Ihnat	Żyżmory	„

(dalej budzie)

Piataja Wajennaja Pazyka.

5% Uradowaja Pazyka Niamieczczyny, nie zwaraczywajecca da 1924 h.

4½% Swiedoctwy Niamieckaho Impierskaho Skarbu.

Dla pakryćcia wyzwanych wajnoj wydatkoŭ sulacca dla publicznaj padpiski jeszcze 5% pazyczkowyje zapisi Impieryi i 4½% Swiedoctwy Ipierskaho Skarbu.

Pazyczkowyje zapisi nia mohuć być padadzieny Impieryi da wypłaty da 1 kastrycznika 1914 hodu. Da hetaho terminu, znaczyć, nia mohuć być pamienszeny i pracenty za ich. Adnak, waładzielcy pazyczkowych zapisiej mohuć u kožnym czasi pastupić z imi tak sama, jak i s kožnymi inszymi cennymi papierami (pradawać, zakładywać i t. d.).

Warunki:

1. Miejscy pryjomu padpiski.

Miejsco padpiski—Impierski Bank. Padpiska prynimajecca

ad paniadzieku 4 wieraśnia da czećwiera 5 kastrycznika, 1 hadz. u dzień

u hłaŭnaj kantory Impierskaho Banku dla cennych papieroŭ u Berlinie (rachunak pacztowych czekoŭ, Berlin, № 99) i ŭ-wa ŭsich addziełach Impierskaho Banku, pry katorych jcsć kasy. Adnak, padpisywacca možna i cieraz:

Königliche Seehandlund (Pruski Uradowy Bank) i Preussische Central Genossenschaftskasse ŭ Berlinie, Königliche Hauptbank ŭ Niurenbergu i ich addzieły, a tak-že cieraz usie niamieckije banki, bankiroŭ i addzieły ich, usie niamieckije hramadzkije žbierehacielnyje kasy i ich sajuzy, kožnaje niamieckaje strachawoje tawarystwo na prypadak śmierci, kožnaje niamieckaje tawarystwo ŭzajemnaho kredytu i

cieraz kožnuju niamieckuju pocztu. Ab padpiscy cieraz poczty hl. cyfru 7.

Błanki dla padpiski možna atrymliwać u-wa ŭsich pamienionych miejscach. Padpisywacca možna, adnak, na piśmie i biez hetych błankoŭ.

2 Razdzieł. Rost pracentoŭ.

Impierskaja pazyka wydajecca bumahami pa 20.000, 10.000, 5.000, 2.000, 1.000, 500, 200 i 100 marak s pracentnymi kuponami, katoryje apłaczywajucca 1 krasawika i 1 kastrycznika. Rost pracentoŭ paczynajecca 1 kastrycznika 1917 h.

Świedoctwy Skarbu dzielacca na 10 seryj i wypuskajucca hetak sama pa 20.000, 10.000, 5.000, 2.000, 1.000, 500, 200 i 100 marak, ale majuć pracentnyje kupony, katoryje pawinny być apłaczeny 2 studnia i 1 lipnia kožnaho hodu. Rost pracentoŭ paczynajecca 1 studnia 1917 h., pierszy pracentny kupon apłaczywajecca 1 lipnia 1917 h. Da jakoj seryi naležyć kožnaje Świedoctwo Skarbu, heta pakazana na samym Świedoctwie.

Tiraž.

Zwarot hroszy za Świedoctwy Skarbu adbywajecca pawodłuh losu pa adnej seryi ŭ hadach ad 1923 da 1932. Tiraž adbywajecca u studni miesiacu kožnaho hodu, pierszy raz—u studni 1923 hodu. Wydacza hroszy czarodnaho paśla tirażu 1 lipnia. Waładzielcy wyjszcŭszych u tiraž papieroŭ majuć prawo zamiest wypłaty hroszy wymahać 4½% Świedoctwy Skarbu, termin wypłaty katorych nastupaje najraniej 1 lipnia 1932 h.

3. Padpisnaja cena.

Padpisnaja cena:

za 5% Impierskuju Pazyku, pry žadańni atrymać papieru na swaje ruki. . . . . **98**,— M.

za 5% „ „ pry žadańni zapisać u uradowuju daŭhawuju knihu z wydaczaj papieroŭ na 15 kastrycznika 1917 h. **97**,**80** M.

za 4½% Świedoctwy Impierskaho Skarbu . . . . **95**,— M.

za kožnyje 100 marak nominalnych, daliczajuczy prypadajuczyje pracenty. Hl. cyfra 6.

Razdzieł. Razbiuka.

Razdzieł adbudziecca mahczyma skora, jak zakonczycca padpiska. Za hroszy, ŭniesienyje pierad razdziełam, možna wymahać papieroŭ na ŭsiu summu; naahuł že sprawy razdziełu razbiraje miejsco padpiski. Asobiennyje žadańnia u sprawie razbiŭki pawinny być zapisany ŭ naznaczenym miejscy na piaredniaj staranie padpisnoha błanku. Kali asobiennyje žadańnia nie pakazany, dyk miejsca padpiski robiać razbiŭku pawodłuh swajej dumki. Paźniejszyje zajawy ab pieramieni razbiŭki nia buduć prynimacca.*)

Zamiest papieroŭ Impierskaj Pazyki i Świedoctw Skarbu na 1.000 marak i bolej urad Impierskaho Banku, na žadańnie, wydaje tymczasowyje kwity, ab zamieni katorych na pastajannyje papiery usio patrebnaje budzie ŭ swaim czasi apawieszczeno. Papiery miensz, czym na 1.000 marak, katoryje nia buduć zamieniacca na tymczasowyje kwity, buduć nadrukowany czym-skarej i wypuszczeny, badaj, u lutym miesiacu czarodnaho hodu.

5. Apłata.

Padpisczyki majuć prawo ŭnasić usiu summu hroszy, na jakuju padpisalisia, paczynajuczy ad 30 wieraśnia hetaho hodu.

Jany pawinny płacić:

30% wypaŭszaj na ich dolu summy nie paźniej, jak 18 kastrycznika het. h.
20% „ „ „ „ „ „ „ „ 24 kastrycznika het. h.
25% „ „ „ „ „ „ „ „ 9 studnia czarodnaho h.
25% „ „ „ „ „ „ „ „ 6 lutaho „ „

Apłata cząściami dapuskajecca, adnak, tolki kruhłymi — ŭ sotkach — cząściami nominalnaj summy. Apłata cząściami małych zapisoŭ dapuskajecca hetak sama tolki kruhłymi—ŭ sotkach—cząściami nominalnaj summy; adnak hetkaja apłata pawinna ŭnasicca tolki tady, kali terminowych apłat — nia miensz 100.

Naprykład; hetak treba płacić hroszy nie paźniej, jak;
dla padpisczykou na 300 m. — 100 m. 24 listapada, 100 m. 9 studnia, 100 6 lutaho.
„ „ „ 200 „ — 100 m. 24 listapada, 100 m. 6 lutaho.
„ „ „ 100 „ — 100 m. 6 lutaho.

Hroszy treba ŭnasić u miejscy padpiski.

Biezpracentnyje Świedoctwy Impierskaho Skarbu, katoryje znachodziacca ŭ abaroci, prynimajucca pry apłaci z uczotam pa 5% ad dnia apłaty, ale nie raniej, jak ad 30 wieraśnia, da dnia ich wykupu.

6. Pracentnyje hroszy.

S pryczyny taho, szto narastańnie pracentoŭ dla Impierskaj Pazyki paczynajecca tolki ad 1 krasawika 1917 h., a dla Świedoctw Skarbu — ad 1 studnia 1917 hodu, — na karyść padpisczyka ad dnia apłaty, ale nie raniej, jak ad 30 wieraśnia 1916 h., daliczajecca:

a) 5% ad usich apłat na Impierskuju pazyku da 31 marca 1917 h.
b) 4½% ad usich apłat na Świedoctwy Skarbu, ŭniesienyje pierad 30 śnieżniem 1916 hodu. Da apłat za Świedoctwy skarbu paśla 31 śnieżnia padpisczyk pawinien dapłacić 4½% ad 31 śnieżnia da dnia apłaty.

Naprykład: Hetak adliczajecca ad pakazanaj pad cyfraj 3 pradażnaj ceny:

I. Ŭnosiaczy na Impierskuju Pazyku		a) da 30 wieraśnia	b) da 18 kastrycznika	c) da 24 listapada
pracentnymi hraszmi 5 % za		180 dzion	162 dni	126 dzion
=		2,50 %	2,25 %	1,75 %
Hetak papraŭdzi treba zapłacić tolki za	papieru	95,50 %	95,75 %	96,25 %
	zapis u daŭhawuju knihu	95,30 %	95,55 %	96,05 %

II. Ŭnosiaczy na Świedoctwy Skarbu	d) da 30 wieraśnia	e) da 18 kastrycznika	f) da 24 listapada
pracentnymi hraszmi 4½ % za	90 dzion	72 dni	36 dzion
=	$1{,}12^5$ %	0,90 %	0,45 %
Hetak papraŭdzi treba zapłacić tolki	$93{,}87^5$ %	94,10 %	94,55 %

Dla Impierskaj Pazyki summa, katoraja pawinna być zapłoczena, pawialiczywajecca za kožnyje 18 dzion, na jakije zapłata spoźniena, na 25 fen.; dla świadoctw Skarbu — za kožnyje 4 dni na 5 fen. za kožnyje 100 marak nominalnych.

7. Padpiska na poczci.

Poczty prynimajuć padpisku tolki na 5% Impierskuju Pazyku. Pry hetkaj padpiscy ŭsia suma može być uniesiena 30 wieraśnia; jana pawinna być zapłoczena najpaźniej 18 kastrycznika. Na summy, ŭniesienyje da 30 wieraśnia, nialiczajucca pracenty za 180 dzion; za ŭsie inszyje summy da 18 kastrycznika, nawat kali jany zapłoczeny pierad hetym dniom, płociacca pracenty za 162 dni (pryraŭnuj cyfru 6, prykład Ia i Ib).

Berlin, u žniŭni 1916 h.

Urad Impierskaho Banku

Havenstein. **v. Grimm.**

*) Na žadańnie padpiszczyka, hłaunaja kantora Banku dla cennych papierou u Berlinie, pilnujuczysia ustanoulenych ab pierachowywańni prawił, chawaje papiery da 1 kastrycznika 1917 h. biez nijakaj płaty i nahledaje nad im. Depozyt nie abmiežywaje prawou na hetyje papiery, i padpisczyk u kožyn moment i da pakazanaho dnia može swaje papiery zabrać. Wydadzienyje kantoraj dla cennych papierou depozytnyje kwity depozytnyja kasy prynimajuć jak zakład, narouni s cennymi papierami.